

Se sont abstenues : Mmes Myriam Cecchetti et Nathalie Oberweis.

Freet d'Chamber d'Dispens vum zweete Vote constitutionnel?

(Assentiment)

Et ass also esou decidéiert.

6. 8020 – Projet de loi portant modification de :

1° la loi modifiée du 1er août 2007 relative à l'organisation du marché du gaz naturel ;

2° la loi modifiée du 1er août 2007 relative à l'organisation du marché de l'électricité

Mir kommen elo zum leschte Punkt vum Ordre du jour, de Projet de loi 8020, eng Ofännerung vum Gesetz iwwert d'Organisation vum Marché vum Äerdgas a vum Elektresch. D'Riedezäit ass nom Basismodell festgeluecht. An d'Wuert huet elo de Rapporteur vum deemem Projet de loi, den honorabelen Här François Benoy. Här Benoy, Dir hutt d'Wuert.

Rapport de la Commission de l'Environnement, du Climat, de l'Énergie et de l'Aménagement du territoire

M. François Benoy (déi gréng), rapporteur, en remplacement de Mme Jessie Thill (déi gréng) | Här President, Här Minister, Dir Dammen an Hären, ech well hei meng Kolleegin d'Jessie Thill, wat Rapportrice vum Gesetzesprojet 8020 ass, excuséieren. Si ass krank an dofir liesen ech hire Rapport vir an ech wënschen hir vun hei eng ganz gutt Besserung.

Weinst der ugespaantener geopolitischer Lag duerch de Krich an der Ukrain huet sech d'Situatioun op den Energiemäert säit e puer Woche weider verschäerft. Dëst äussert sech duerch déi explosiounsarteg Hausse vun Energiepräisser a ganz besonnesch bei de Gaspräisser. D'Lag spëtzt sech ëmmer méi zou op den Energiemäert an huet och a verschidde Regiounen an der EU zu Ennerbriechungen an der Gasversuergung gefouert. Och wa Lëtzebuerg manner russesche Gas bezitt wéi aner Länner an Deel vum belsche Gasmarkt ass, kéinten esou Ennerbriechunge sech awer och op ons Energieversuergung hei auswirken an eventuell dozou féieren, datt de Plan de délestage, den Noutfallplang, deen am Kader vun engem europäesche Règlement opgesat gouf, declenchéiert misst ginn.

D'Gesetz vum 1. August 2007 iwwert d'Organisation vum Gas- a vum Strommarkt gesinn an deemem Fall Noutfallmesurë vir, déi am Zenario vun enger Versuergungsgefahr oder enger Bedroung vun enger physischer Sécherheet oder der Sécherheet vu Persounen, Geräter oder Anlagen oder och der Integritéit vum Réseau ergraff kënnen ginn a soumat d'Energieversuergung weider garantéieren.

Fir sécherzestellen, dass d'Moossname mat der gréisstméiglecher Effizienz ergraff kënnen ginn, ass et wichteg, dass kee Risiko vun enger méiglecher Insécurité juridique besteet. Dohier zielt dëse Gesetzesprojet drop of, d'Bestëmmunge mat den institutionellen Ufuerderungen a Bezuch op déi Persounen, déi d'Bezug hunn, d'Moossnamen ze ergräifen, an Aklang ze bréngen, dëst och a Bezuch op d'Bedéngunge vun der Noutwendegkeet, der Adequatioun an der Proportionalitéit.

Zum Avis vum Staatsrot: Et gouf zwou Opposition-formellen, fir déi de Staatsrot Amendementer proposéiert huet an deene vun der Kommissioun Rechnung gedroe gouf. Als legistesche Observatioun gouf just proposéiert, den Intitulé ze reformuléieren.

Zu den Aarbechten an der Kommissioun bleift ze soen, dass dëse Gesetzesprojet no sengem Depot den 3. Juni 2022 vum Energieminister an dem Avis vum Staatsrot vum 5. Juli 2022 de 6. Juli an der Kommissioun virgestallt an examinéiert ginn ass. An der selwechter Sitzung goufen déi zwee Amendementer, wéi se vum Staatsrot proposéiert goufen, ugeholl an d'Jessie Thill zur Rapportrice ernannt. Den 8. Juli gouf dunn hire schrëftleche Rapport gestëmmt an an deem fannt Der och weider Detailler zum Gesetzesprojet.

D'Rapportrice wollt hei dann nach eng Kéier dovun profitéieren, jiddwerengem e grouse Merci ze soe fir d'Aarbechten un deemem wichtege Gesetz. Mir hu ganz séier an der Kommissioun geschafft an der Hoffnung natierlech, dass mer dat Gesetz hei net brauchen.

An ech ginn an deem Sënn och den Accord vun der grénger Fraktioun a soen der Rapportrice vun hei och nach eng Kéier villmools Merci. An ech géif dann awer och den Depot vun enger Motioun maachen, déi och vun der DP a vun der CSV ënnerschriwwen ass.

Motion 1

« Sécurité d'approvisionnement en gaz naturel et en électricité du Luxembourg »

La Chambre des Députés,

considérant

– la motion adoptée par la Chambre des Députés en date du 15 mars 2022 au sujet de l'approvisionnement et de la sécurité énergétique du Luxembourg ;

– la situation géopolitique tendue actuelle liée à la guerre en Ukraine et la tension des marchés de l'énergie, ainsi que l'envolée des prix de l'énergie, dont notamment du gaz naturel ;

– que le maintien de la sécurité de l'approvisionnement représente un des objectifs clés de la politique énergétique du gouvernement luxembourgeois ;

– les paquets de sanctions restrictives de l'Union européenne et de ses États-membres visant à affaiblir la base économique de la Russie et la réduction de la dépendance par rapport aux importations de produits énergétiques russes ;

– les réductions de fourniture de gaz russe vers l'Europe via le gazoduc de la mer Baltique Nord Stream 1, et les risques de ruptures y relatifs dans certaines régions de l'Union européenne et l'impact potentiel sur l'approvisionnement en énergie du Grand-Duché de Luxembourg ;

– l'arrêt d'une grande partie des réacteurs nucléaires à cause des problèmes de corrosion mettant la France dans une situation inhabituelle d'importatrice d'électricité en été qui amplifie l'insécurité de l'approvisionnement électrique de l'Europe de l'Ouest ;

– le plan d'urgence qui risque d'être déclenché en cas de rupture d'approvisionnement en gaz naturel ;

– le plan de préparation aux risques du Luxembourg pour le secteur de l'électricité qui oriente les acteurs concernés en cas de rupture d'approvisionnement en électricité,

saluant

– les réunions du groupe de coordination pour le gaz de l'Union européenne qui ont comme but de coordonner les efforts au niveau européen ;

– la publication par la Commission européenne d'un document sur la situation actuelle fin juillet et la réunion des ministres de l'Énergie le 26 juillet 2022 ;

– les évaluations dans le contexte de la coopération régionale au sein du groupe de soutien sur la sécurité d'approvisionnement du « Forum pentalateral de l'Énergie » (PLEF), reflétant les scénarios différents pour garantir la sécurité énergétique dans le cadre d'une rupture d'approvisionnement en énergie ;

– les réunions bimensuelles de la « cellule de crise de gaz » belgo-luxembourgeoise ayant comme but d'analyser et d'évaluer la situation actuelle et d'identifier des démarches communes pour le marché commun gazier belgo-luxembourgeois ;

– l'adaptation du plan d'urgence en incluant un plan de réduction de la consommation pour les différents secteurs et entreprises luxembourgeois, suivi par des échanges parallèles constants avec les parties prenantes concernées ;

– la coopération interministérielle concernant la préparation à tous les scénarios et la réalisation d'une campagne d'information auprès de la population ;

– des échanges réguliers avec le Haut-Commissariat à la protection nationale (HCPN) pour garantir le partage d'informations afin de pouvoir réagir de façon appropriée le moment venu,

invite le Gouvernement

– à poursuivre ses efforts actuels et à se préparer à différents scénarios pour le Grand-Duché de Luxembourg sur base d'études et de prévisions disponibles afin de prendre des mesures adéquates ;

– à suivre la situation de près, à se concerter en permanence avec les pays voisins afin de préparer des scénarios adaptés et à continuer à œuvrer au niveau européen pour la solidarité et coopération européenne ;

– à renforcer le rôle pionnier de l'État concernant l'amélioration de l'efficacité énergétique ;

– à continuer ses efforts d'aide et de sensibilisation quant au soutien des ménages en précarité énergétique.

(s.) François Benoy, Max Hahn, Cécile Hemmen.

Mir wëssen, dass d'Situatioun um Energiemarkt ganz ugespaant ass, apart de Gas- an den Elektreschmarkt. An der Motioun geet et ëm d'Versuergungs-sécherheet fir de Gas an d'Elektrizitéit zu Lëtzebuerg.

(Brouhaha)

M. Michel Wolter (CSV) | Et ass net schlëmm, Dir hat just d'CSV an d'LSAP verwieselt.

M. François Benoy (déi gréng), rapporteur, en remplacement de Mme Jessie Thill (déi gréng) | Uff, dat deet ... jo, ok, ok. Dat deet mer leed. Also, d'Motioun deposéieren ech a se ass och vun der DP a vun der LSAP ënnerschriwwen. Wannechgelift entschëllegt mech!

M. Yves Cruchten (LSAP) | Alles ok, alles ok.

(Brouhaha)

M. François Benoy (déi gréng), rapporteur, en remplacement de Mme Jessie Thill (déi gréng) | Wien hutt Der elo ausgetosch? Géint wien? Ok, gutt.

Also, wéi gesot, an der Motioun geet et ëm d'Versuergungssécherheet fir Gas an Elektrizitéit zu Lëtzebuerg. Mir consideréieren an der Motioun, dass mer eng geopolitisch ugespaante Situatioun an héich Präisser um Energiemarkt hunn, dass d'Versuergungssécherheet awer en Haaptzil vun der lëtzebuerger Energiepolitik ass an dass et awer mëttlerweil mat der Situatioun, déi mer hunn, e Risk vu Rupturë gëtt beim Gas zu Lëtzebuerg.

D'Noutfallpläng a puncto Gas an och Strom sinn awer do. A mir saluéieren déi grouss Efforten, déi op europäeschem Niveau gemaach ginn, fir dass d'Situatioun gutt koordinéiert ... an dass mer se koordinéiert ugin, och a Collaboratioun mat der Belsch, well mat hinnen hu mer jo e gemeinsame Gasmarché, an dass och do permanent Upassung gemaach ginn och a puncto vun den Urgence-Pläng an dass och grad eng Informationscampagne préparéiert gëtt, fir d'Populatioun an den nächste Méint ze informéieren, wann et zu e bësse méi ugespaante Situatiounen kënnt.

Mir invitéieren an der Motioun d'Regierung, dass déi Efforte weiterentwickelt ginn, och am Hibleck op verschidde méiglech Zenarien, dass dann och adequat Mesuren do geholl ginn, dat a Collaboratioun natierlech mat onsen Nopeschlänner, an dass mer weider dru schaffen, en absolute Virreider a puncto energieetesche Effizienz ze sinn, an dass mer virun allem bei alleguerten deene Problemer grad déi vulnerabelst Haushalter am An halen an deenen och déi néideg Ennerstétzung ginn.

Villmools merci.

M. Fernand Etgen, Président | Merci villmools, Här Benoy.

An den éischten ageschriwwene Riedner ass den honorablen Här Paul Galles. Här Galles, Dir hutt d'Wuert.

Discussion générale

M. Paul Galles (CSV) | Merci villmools, Här Président. Ech wëll dem François Benoy Merci soe fir säi mëndleche Rapport. Ech profitéieren och vun der Geleeënheet, fir dem Jessie Thill Merci ze soe fir säi schrëftleche Rapport an em och vun hei aus eng gutt Besserung ze wënschen an dass alles ganz séier erëm ganz gutt ass.

Et ass wouer, et ass natierlech e Gesetzesprojet op enger Meta-Ebene. Mir schwätzen an deem Gesetzesprojet net iwwer de Plan de délestage, em deen et vläicht iergendwann eng Kéier kéint goen. Dat ass natierlech en immens interessant Thema, dee Plan de délestage, an e gëtt och diskutéiert. Och an anere Länner lafen do ganz vill Gespréicher an Diskussiounen. Mee hei geet et jo eigentlech ëm eppes, wat d'Juriste genau esou géif betreffe wéi eis, déi mer elo an der Energie- an an der Environnementskommission sinn, nämlech: Et geet drëms, Insécuritées juridiques ze vermeiden duerch dese Gesetzesprojet.

Mir schafen also eigentlech Bedéngungen, fir d'Méiglechkeet dann ze hunn, an engem Fall, wou eppes antrëtt, kënnen ze reagéieren. An dat gëtt da gekuckt um Niveau vun der Zoustännegkeet, dat heescht, beim Grand-Duc, an dann awer och vun der Necessitéit, Adequatioun an der Proportionalitéit vun der Reaktioun, déi mer da brauchen.

Den Accord vun der CSV-Fraktioun wëll ech heimat ginn an ech wëll awer och nach eng Kéier profitéieren, fir dem Staatsrot en extrae Merci ze soen, well mir hunn dovu profitéiert, dass de Staatsrot – an dat wësse mer als Kommissioun ganz gutt – eis praktesch eng Textversioun ginn huet, déi mer du konnte séier iwwerhuelen. Well si haten eng ganz Rei vu pertinenten a gudden Bemerkungen gemaach an hunn eis praktesch schonn d'Léisung matgeléiwert. An ech mengen, domat verdénge se och e Merci an, wéi gesot, den Accord vun eiser Fraktioun.

Une voix | Très bien!

M. Fernand Etgen, Président | Merci villmools, Här Galles. An da ginn ech d'Wuert un den honorablen Här Max Hahn.

M. Max Hahn (DP) | Merci, Här President. Bon, ech mengen, et ass dem Här Benoy an dem Här Galles ze verdanken, dass ech hei stoe kann a just nach den Accord brauch ze ginn zu deem Gesetzestext, dee mer hoffentlech ni wäerte brauchen. Mee ech mengen, déi juristesche Sécherheet, dass mer déi hunn, ech mengen, dat ass evident an dofir begrësse mer dat. Dofir ginn ech d'Zoustëmmung vun der Demokratescher Partei. Ech géif dann och dem François Benoy Merci soe fir säi mëndleche Rapport an dem Jessie Thill da fir dee schrëftlechen, an och eng gutt Besserung natierlech dann op Walfer.

Dem Minister just vläicht eng Fro. Ech hat virdru mam Cécile Hemmen rieds. Do hate mer eis just gefrot ... Dir hat gesot, Dir géift och eng Sensibiliséierungscampagne maachen, fir dass d'Leit vläicht nach e puer Tipps kréien, fir Energie ze spueren. Vlächent kënnt Der eis e Wuert dozou soen. Dat war eppes, wou mir nach rieds driwwer haten, dass dat vlächent eppes wier, wat ganz sénnvoll wier an deenen heiten Zäiten.

Dës gesot, ginn ech den Accord vun der Demokratescher Partei.

M. Fernand Etgen, Président | Merci, Här Hahn. An ech ginn d'Wuert weider un d'Madamm Hemmen.

Mme Cécile Hemmen (LSAP) | Jo, merci, Här Président. Bon, dann hunn ech dem Här Galles an dem Här Benoy an dem Här Hahn ze verdanken, dass ech wierklech net ganz vill hei brauch ze soen. Wéi gesot, et ass schonn alles gesot. An et ass virun allem kloer gemaach ginn, firwat mer dese Gesetzesprojet iwwerhaupt brauchen. An aus deene Grënn wäert d'LSAP selbstverständlech hiren Accord ginn, net ouni awer virdru och e grouse Merci gesot ze hunn, der Rapportrice an hirem Remplaçant, dem François Benoy.

Merci.

M. Fernand Etgen, Président | Merci, Madamm Hemmen. Da ginn ech d'Wuert weider un den Här Fernand Kartheiser ..., nee, den Här Fred Keup.

M. Fred Keup (ADR) | Merci, Här President. Merci och direkt deenen zwee Rapporturen, dem Jessie Thill an dem François Benoy, fir d'Rapporten.

Jo, mir hoffen alleguerten, dass mer dese Gesetzestext ni wäerte brauchen. Am Moment héiere mer awer Hiobsbotschaften. Et gëtt dovu geschwat, méi kal ze duschen. Et gëtt dovu geschwat, Schoule manner ze heizen, Piscinnen zouzemaachen, Sportshalen zouzemaachen, d'Produktioun an der Industrie erofzesetzen. Et gëtt dovu geschwat, dass de Stroum an de Gas sech kéinten am Präis verdräifachen, vervéierfachen, eventuell nach méi. Dat heescht, et ass awer e Risiko do, dass et zu enger gréisserer Katastroph kéint kommen am Wanter.

Et ass awer och eng Kris, déi schonn ugefaangen huet virum Krich. Et ass eng ... D'Präisser sinn deemools schonn eropgaangen. Et ass net duerch de Krich eleng komm. Et war scho virdru. Dat wëll ech hei onbedéngt betounen. An et ass och eng Kris, déi deelweis awer och op eis Politik hei zu Lëtzebuerg an och an Europa zrëckgefieren ass. Mir hunn et versäumt iwwer déi leschte Joren, déi néideg Gasreserven unzeleeën, souwéi mer et och versäumt hunn hei zu Lëtzebuerg, déi néideg Pétrolreserven unzeleeën. Do ass de Problem elo net esou akut, mee deen ass awer ëmmer nach ginn. Mir hunn dat och als ADR oft hei gefuerdert.

Et ass och e Problem vun Energiepolitik, déi ee mécht. Mir hunn am Moment eng Regierung, Regierungen an Europa, déi ganz vill op déi gréng volatil Energie setzen. An de Minister huet jo selwer gesot nach virun e puer Méint, dass mer do als Backup de Gas brauchen.

Dat heescht, mir hunn eis also wierklech ganz vill ofhängeg gemaach vum Gas, och bei der Stroumproduktioun. An natierlech ass et och eng Problematik vun der Ofhängegkeet vun engem Land, wat eis de Gas liwwert. Dorop si mer opmierksam gemaach gi vun eisen amerikanesche Partner während Joren: „Maacht Iech net ofhängeg!“ An deem Fall si mer elo. Dat erweist sech eeben elo als grouse Problem.

Fir e bësse méi wäit ze goen, e kleng Verglach: Ech mengen, Dir gitt jo och an d'Vakanz an dann hutt

Der gutt Zäit, fir Iech vlächent eppes ze iwwerleeën, zemools déi, déi sech e bësse fir Geschicht interesséieren. Et ass dach awer eng gewësse Parallell. Also, d'Geschicht widderhëlt sech net eent zu eent, mee et gëtt awer e bësse Parallellen zu der Situatioun vun 1973, déi mer vlächent dës Joer erliewen.

Och deemools war et e Krich ginn, de Jom-Kippur-Krich, wou déi arabesch Länner Israel ugegraff hunn, dann zrëckgeschloe gi sinn, wou Israel mat der Hëllef vum Westen dat konnt maachen a wou e bëssen als Revancheaktioun dann déi arabesch Länner decidéiert hunn, den Uelegpräis ze erhéijen, wat dozou gefouert huet, dass mir hei eng Pétrolskris kruten, dass d'Tankstellen deelweis kee Bensinn méi haten, dass d'Bensinnspräisser sech vervéierfach hunn an dass mer eng riseg Kris kruten, déi souguer 1975 zur Stolkris gefouert huet an am Endeffekt zum Ennergang – wann ech dat ka soen – vun der traditioneller Stolindustrie zu Lëtzebuerg; eng Kris, déi jorelaang ugehalen huet an déi och am Noen Osten an op anere Plaze vun der Welt nach weider zu Kricher gefouert huet ëm eeben d'Energie, deemools den Ueleg. Mir haten d'Golfkricher, alles huet e bëssen och mat deem Krich vun 1973 ze di gehat. Dat war an deem Kontext.

Ech hoffen – ech hoffen! –, dass mer elo hei 2022 net an esou eng Richtung ginn, wou mer jorelaang eng Wirtschaftskris kréien, wou mer weider Konflikter kréien op dëser Welt. Mee ech fäerten, dass dat awer de Fall kéint sinn.

An duerfir géif ech hei wierklech nach eng Kéier u jiddwereen och appelléieren: Mir hunn am Fong nach d'Méiglechkeet, eng Katastroph am Wanter ze verhënnere. Eis Regierung huet d'Méiglechkeet, eng Katastroph am Wanter ze verhënnere. Europa huet déi Méiglechkeet, eng Katastroph am Wanter ze verhënnere. Mir hunn et an der Hand, mir mussen et just maachen.

Ech soen Iech Merci.

M. Fernand Etgen, Président | Merci, Här Keup. An den nächsten ageschriwwene Riedner ass déi honorabel Madamm Myriam Cecchetti.

Mme Myriam Cecchetti (déi Lénk) | Jo, merci, Här President. Jo, als Alleréisch emol e grouse Merci dem François Benoy fir säi mëndlechen an dem Jessie Thill fir säi schrëftleche Rapport.

Här President, d'Situatioun, an där mir haut sinn an déi dese Gesetzesprojet elo esou dréngend mécht, ass d'Konsequenz vun engem Echec vun der europäescher Energiepolitik an dat net eréischt säit geschter an der brutaler Invasioun vum Putin an der Ukrain.

D'Ofhängegkeet vu fossillen Energien an Atomenergie bleift héich: 2019 louch den Undeel vun erneierbaren Energien am europäesche primären Energieverbrauch bei ronn 16 %, dee vu fossillen Energie bei ronn 70 % an d'Atomenergie ëmmerhin nach bei 12 %. Zum Verglach: Zéng Joer virdru louch mer bei den Erneierbaren bei 11 %, bei just liicht méi héijem Gesamtenergieverbrauch.

Et geet also net séier genuch virun, dat stellt ee beim Bléck op dës Zuele séier fest, weeder beim Ausbau vun den Erneierbaren nach bei den Aspierungen vun der Energie an den Investitiounen an d'Effikassitéit. D'Ofhängegkeet vum russesche Gas an Ueleg ass an der aktueller Situatioun eng besonnesch Vulnerabilitéit. Mee et ass awer eng, déi och scho laang bekannt ass an déi och net reduzéiert ginn ass, wéi Russland 2008 Georgien ugegraff huet an d'Krim 2014 annexéiert huet. Am Géigendeel: Si ass beim Gas bei ronn 40 % bliwwen.

An e Land wéi Däitschland huet nach ëmmer méi op russesch Gasimporter gesat. Do gouf sech geo-an energiepolitesch an eng Sakgaass manövréiert, während an der EU selwer esou gemaach ginn ass, wéi wann de liberaliséierten Energiemarché an Europa quasi iwwer Nuecht d'Energie géif propper maachen an de Problem sech esou léise géif.

Wéi mir awer wëssen, ass dat natierlech net passéiert. Vill méi si mir haut an enger Situatioun, an där an Europa op virtuelle Gashubs, besonnesch um gréissten an Holland, d'Präisser enorm volatil gi sinn an esoumatt d'Dier fir d'Spekulatioun sperraangelwäit opgemaach gi sinn. Zweek Drëttel vun den Transaktiounen sinn éischter der Spekulatioun mat sougenannte „Gas Futures“ zouzueerden.

Här President, d'Angscht virun engem komplizéierte Wanter ass sécherlech berechtigt. D'Situatioun ass ugespaant an et kann duerchaus och an Zäite vun Aerderwiermung e ganz kale Wanter ginn. D'Blécker sinn dowéinst op d'Gasspächere gerichtet. Se solle bis November 2022 op 80 bis 90 % gefëllt sinn. Aktuell leie mer bei 60 %.

Dozou muss een awer wëssen, dass d'Spächeren um 1. Oktober 2021, also virum leschte Wanter, um déifsten Niveau säit 2013 waren. Dat war och den Haaptgrond fir déi héich Präisser, och virum Krich an der Ukrain. An dass d'Gasspächeren esou eidel waren, huet an éischter Linn net mat feelende Livraisounen deemools ze di gehat, mee och mat der Spekulatioun. D'Grënn, dass doraus keng Enkpäss beim Gas entstane sinn, war eeben dat waarmt Wieder an deem Wanter, mee och d'Tatsaach, dass no an no erëm méi op Kuel gesat gouf am Stromssektor, mat der Konsequenz, dass méi CO₂ ausgestouss gëtt an d'Industrien iwwer effentlech Subventiounen beim Emissiounshandel nach méi Zäregasausstéiss matfinanziert wäerte kréien.

Den Haaptfokus, fir de Gasverbrauch ze decken, läit also an éischter Linn op Flëssegasimporter aus den USA, an déi sinn ekologesch nach eng méi grouss Katastroph wéi russesch Gas. An doriwwer eraus sti mer a Konkurrenz mat dem US-amerikanesche Marché an Asien. Dat ass och gewousst.

Dofir ass déi beschten Optioun, déi Europa selwer an der Hand huet, emol eng substanziiell Reduktioun vum Verbrauch. Well heifir bis elo vill ze mann investéiert ginn ass, mussen elo Kriseninstrumenter an d'A gefaasst ginn.

D'Gesetz mat de Mesuren, déi elo hei virleien, stéisst och an dës Richtung. Den Hauptproblem fir eis dobäi ass, wéi ech et ugangscho gesot hunn, dass mer – opgrond vu feelenden an ze luese Weichstellungen an der Vergaangenheet bis haut – elo mat der Box erof dostinn. Joerzéngte gouf liberaliséiert, alles de privaten Investoren iwwerlooss, déi aus Rentabilitéitsgrënn sollen an Erneierbarer investéieren. Mee dat ass awer net geschitt.

Elo kënnt de Staat erëm an d'Spill, mee net als positive Gestalter vum Energiesystem vum der Zukunft, mee als déi Instanz, déi am Endeffekt dann awer d'Verantwortung droe muss fir déi Spillereien do an elo riskéiert, rationéieren ze mussen.

Gutt un dës Mesuren, déi potenziell bei enger Penurie u Gas a Stroum kënnen en place gesat ginn, ass awer, dass d'Stëit an aner méi kleng Verbraucher iwwer d'Gesetz geschützt sinn an et hei net zu Deconexiounen oder Reduktiounen soll kënnen kommen, si also déi lescht sinn, déi d'Konsequenzen do wäerten droen.

Si wäerten awer vun de weideren Haussé vum de Präisser betraff sinn an hei mussen, eisen Aen no, och elo schonn zousätzlech Hëllefsmesuren en place

gesat ginn, fir dass mer virbereet sinn op den Eeschtfall.

D'Prise en charge vun de Reseauskäscht fir Gas a Stroum ass bis ewell déi eenzeg cibléiert Mesure, déi all déi betreffend Stëit, awer net sozial gestaffelt, erreicht. Do muss nogebessert ginn, well d'Präisser riskéiere soss, wéi gesot, weider eropzegoen. Problematesch, well net ganz duerchschaubar vun eis, ass, dass net kloer ass, wéi dës Mesuren declenchéiert kënnen ginn, well keng Krittären, Prozeduren, Etappen am Gesetz stinn.

Kann hei prophylaktesch scho beschloss ginn ze reduzéieren? Oder just, wann de Krunn schonn eidel ass? Op wéi enger Grondlag gëtt do decidéiert? Vlächtt kann eis de Minister do méi dozou soen.

Well d'Chamber do aus dem Spill ass a soumat de Grand-Duc mat der Regierung iwwer Règlement grand-ducal eleng Decisiounen mat enger enorm wäiter Tragwäit huele kann, stëmme mir dat heiten net esou mat, mee mir enthalen eis. Well mir stelle kee Blankoscheck aus fir Decisiounen, bei deene mir d'Portée an d'Modalitéiten net kennen.

Ech soen Iech Merci fir d'Nolauschteren.

M. Fernand Etgen, Président | Merci, Madamm Cecchetti. An de leschten ageschriwwene Riedner ass den honorablen Här Marc Goergen.

M. Marc Goergen (Piraten) | Merci, Här President. Merci dem Duo vun de Rapporteren, an dem Jessie Thill eng gutt Besserung.

An der Kommissioun hate mer de Projet virgestallt kritt. Ech hat e bësse Bauchwéi, wéi en erakomm ass, an ech hat manner Bauchwéi, wéi mer erëm erausgaange sinn, well ech hunn dem Minister e puer Froe gestallt. En huet eis eng Versuerungssécherheet quasi garantéiert. En huet gesot, dat wier alles kee Problem, soudass mer awer berouegt kënnen iwwert d'Summerméint an och an de Wanter goen.

A mir Piraten vertrauen dann der Regierung, dass mer net op iergendwellech Problemer stousen. Esou krute mer dat jo an der Kommissioun erkläert, soudass d'Leit och wäerte gutt iwwert de Wanter kommen an och nach déi nächst Méint doriwwer ewech.

E bësse méi Bauchwéi hunn ech elo mat der Motioun, well ech net wierklech verstanen hunn, wann an der Kommissioun alles schéin a gutt war a wann een eigentlech guer keng Problemer huet, dass een elo eng Motioun muss maachen. Ech mengen, dat sinn éischter esou déi éischt donkel Wolleken, déi kommen. Mee mir vertrauen der Regierung.

Mir hunn elo e puermol an der Kommissioun héieren, dass dat alles gutt wäert goen, dass eng gutt Versuerungssécherheet ass, dass d'Bierger sech keng Suerge brächten ze maachen. Deementspriedend schwätze mer haut eist Vertrauen aus, dass de Minister eis Bierger net wäert kal sëtze loossen.

Merci.

M. Fernand Etgen, Président | Merci villmools, Här Goergen.

D'Regierung huet d'Wuert, den Här Energieminister Claude Turmes.

Prise de position du Gouvernement

M. Claude Turmes, Ministre de l'Énergie | Villmools merci, Här President, och deenen zwee Rapportere. Dem Jessie eng gutt Besserung.

An deem Gesetz gëtt eigentlech déi juristesche Basis geschaf – oder méi zolidd gemaach – fir Gas- a Stroumnoutfällpläng.

Ech mengen, Dir hutt ... kritt och genuch Informatiounen aus der internationaler Press, dass d'Situatioun eescht ass, virun allem um Gasmarché, an dass mer eis eeben duerfir op den Eeschtfall mussen virbereeden a mer heimadder eis eng zolidd juristesche Basis ginn.

Ech wollt elo haut net an den Detail goe vun der ganzer Planung, well mer jo d'nächst Woch en Dëschden eng Kommissiounssitzung hu vun der Ëmwelt- an Energiekommissioun, wou mer ..., wou ech da méi Zäit hunn, fir dat am Detail ze maachen.

Vlächtt nach e Wuert zu der Fro vum Max Hahn an der Madamm Hemmen: Beim Aspieren ass et esou: Mir cibléieren virun allem eeben eng ganz breet Campaigne nom Summer, also wa mer an den Hierscht kommen, well mer mengen, dass, wann d'Leit elo hir Heizung erëm umaachen, dat dee richtige Moment ass. Mir sinn amgaangen, dat an der Regierung virzubereeden an eebe fir den Hierscht fäerdeg ze maachen.

Elo an dësen Deeg wäerte mer éischter mat deem aneren Extreem konfrontéiert sinn, dass mer eng extreem Hëtzt hunn an ech mengen, et si jo da Leit, déi Klimaanlagen hunn. An eppes, wat elo wichteg ass, ass, dass déi Klimaanlage moderat agestallt ginn, well manner Stromverbrauch heescht manner Gasverbrauch. Manner Gasverbrauch heescht, dass mer eis Gasspächere kënnen besser fëllen. Wann d'Gasspächere voll sinn, si mer deen nächste Wanter quasi manner dem Diktat vum Här Putin ausgesat. A moderat agestallte Klimaanlage sinn och, mengen ech, gutt fir d'Gesondheet. Ech mengen, mir erliewen an dësen Deeg, dass de heiansdo a Säll sëtzt, déi sinn esou kal, dass de riskéieren, dech ze erkalen.

(Brouhaha)

Ma gesitt Der, dann ass déi hei richtig gutt moderat agestallt. D'Chamber ass, wéi esou oft, virbildlech.

Ech soen Iech Merci.

M. Fernand Etgen, Président | Merci dem Här Energieminister Claude Turmes. D'Diskussioun ass elo ofgeschloss.

Mir kommen elo zur Ofstëmmung iwwert de Projet de loi 8020. Den Text steet am Document parlementaire 8020².

Vote sur l'ensemble du projet de loi 8020 et dispense du second vote constitutionnel

D'Ofstëmmen fänkt un. Mir maachen elo de Vote par procuration. De Vott ass ofgeschloss.

Dës Projet de loi ass mat 58 Jo-Stëmmen bei 2 Abstentatiounen ugeholl.

Ont voté oui : Mmes Diane Adehm, Nancy Arendt épouse Kemp, MM. Emile Eicher, Félix Eischen, Paul Galles, Léon Gloden (par M. Max Hengel), Jean-Marie Halsdorf, Mme Martine Hansen, MM. Max Hengel, Aly Kaes, Marc Lies, Georges Mischo (par M. Serge Wilmes), Mme Octavie Modert (par M. Jean-Paul Schaaf), M. Laurent Mosar, Mme Viviane Reding (par Mme Martine Hansen), MM. Gilles Roth, Jean-Paul Schaaf, Marc Spautz, Serge Wilmes, Claude Wiseler et Michel Wolter ;

MM. Guy Arendt, André Bauler, Gilles Baum, Mme Simone Beissel, MM. Frank Colabianchi (par M. Gusty Graas), Fernand Etgen, Gusty Graas, Max Hahn, Mme Carole Hartmann (par M. André Bauler), MM. Pim Knaff (par M. Claude Lamberty), Claude Lamberty et Mme Lydie Polfer (par M. Max Hahn) ;

Mme Simone Asselborn-Bintz, M. Dan Biancalana (par M. Yves Cruchten), Mmes Tess Burton, Francine Closener, MM. Yves Cruchten, Mars Di Bartolomeo, Mme Cécile

Hemmen, M. Dan Kersch, Mme Lydia Mutsch et M. Carlo Weber ;

Mme Semiray Ahmedova (par Mme Josée Lorsché), M. François Benoy, Mmes Djuna Bernard, Stéphanie Empain, Chantal Gary (par Mme Djuna Bernard), M. Marc Hansen, Mme Josée Lorsché, M. Charles Margue et Mme Jessie Thill (par Mme Stéphanie Empain) ;

MM. Jeff Engelen, Fernand Kartheiser, Fred Keup et Roy Reding (par M. Fernand Kartheiser) ;

MM. Sven Clement (par M. Marc Goergen) et Marc Goergen.

Se sont abstenues : Mmes Myriam Cecchetti et Nathalie Oberweis.

Freet d'Chamber d'Dispens vum zweete Vote constitutionnel?

(Assentiment)

Et ass also esou decidéiert.

Motion 1

Da kéime mer nach zur Diskussioun respektiv zum Ofstëmme vun der Motioun. Wie wëllt nach zu dëser Motioun d'Wuert ergräifen? Den Här Paul Galles.

M. Paul Galles (CSV) | Merci, Här President. Vu dass den Här Benoy jo schonn esou fein war, eis mat an d'Motioun ze inkludéieren an dovun auszegoen, mir hätte se mat ënnerschriwwen, kënne mer jo bal net Nee soen.

(Hilarité)

Mir hu se och tatsächlech ... inhaltlech hu mer och näischt dogéint. Et ass eng léif Motioun. Et stellt sech e bëssen d'Fro, ob se elo en enorme Méiwäert huet. Et ass einfach eng léif Motioun. Dofir, mir fannen elo näischt, wat dergéint ass. Dat Eenzezt, wou ech mer, wou ech elo e bëssen awer esou mat engem Begrëff muss spillen, dat ass einfach dee „rôle pionnier“ vum Staat.

Mir sinn tatsächlech der Meenung, dass de Staat eng Virreiderroll spillt, eng Pionéierroll. Mir sinn eis just net ganz sécher, ob e se wierklech esou spillt, wéi e se sollt spillen. Déi heite Formulierung léisst dat elo e bëssen offen. Natierlech, dee Rôle kann ee renforcer, kann ee verstärken. Dofir fënnt dës Motioun och eis Zoustëmmung a mir stëmmen déi dann och mat.

Merci.

M. Fernand Etgen, Président | Merci, Här Galles. Dann huet den Här Keup d'Wuert gefrot.

M. Fred Keup (ADR) | Merci. Merci, Här President. Et ass eng ganz interessant Motioun, dat heiten, och schonn, wann een d'Considerante liest. Den drëtten Punkt, dee seet, „le maintien d'un cycle d'approvisionnement en énergie“, dat wier natierlech eng Prioritéit vun der Energiepolitik. Ech géif esouguer soen, dat wär eng Prioritéit iwwerhaupt vun eiser nationaler Politik. An ech mengen, d'Energieversuergung wier souguer eppes, wat ee kéint „raison d'État“ nennen. Ouni dat geet et net, da mussen mer d'Luuchten ausmaachen.

De véierte Considerant ass och interessant am Fong, well hei effektiv d'Sanktiounen, déi vun der Europäescher Unieon gemaach gi sinn, schonn e bëssen als Argument ugi ginn, fir déi russesch Ekonomik ze affaiblén, wat awer eigentlech an der Realitéit net wierklech reusséiert. An dat ass e Problem, wou ee sech awer muss d'Fro stellen ... Et mécht iwwerhaupt näischt mat Russland, mee et muss ee sech awer d'Fro stellen, ob mer dat iwwerhaupt errechen, dass mer eng Reduktioun wëlle vun der Dependence vun den Importer vum russesche Gas. Also fir de Wanter

géif ech dat awer elo mol net ausschléissen, dass mer musse russesche Gas importéieren.

Ech mengen, dass ganz vill Staatscheffen an Europa frou sinn, wann iergendwann do an eng, zwou, dräi Wochen erëm Gas duerch d'Nordstream 1 fléisst, egal wat elo hei gesot gëtt. Dat ass awer, mengen ech, d'Realitéit.

An da wollt ech nach soen, zu den Invitten – et ass e bëssen dat, wat de Kollege Paul Galles gesot huet –: Et ass schéin, et ass déi leschte Motioun hei vum Joer an de Gouvernement, dee klappt sech am Fong hei e bëssen op d'Schëller oder kritt op d'Schëller geklappt vun der Majoritéit hei. Den éischte Punkt ass „à poursuivre“, den zweeten ass „à suivre“, den drëtten ass „à renforcer“, de véierten ass „à continuer“. Et ass... Am Fong gëtt gesot: Mir maachen einfach dat weider, wat mer elo scho maachen. Dat ass och gutt. Mee duerfir brauch een awer am Fong keng Motioun. An dowéinst enthalte mer eis hei.

Merci.

M. Fernand Etgen, Président | Merci, Här Keup. An da geet d'Wuert un d'Madamm Cecchetti.

Mme Myriam Cecchetti (déi Lénk) | Jo, merci, Här President. Also, ech kann dem Här Galles just Recht ginn. Mir hu se och gelies a mir fannen och, et ass eng ganz léif, ganz sympathesch – déi deet kengem wéi – Motioun. Also mir kënne déi hei och matdroen. A mir sinn och iwwert de „rôle pionnier“ gestolpert. Mir hunn och e bësse misse schmunzelen dobäi. Mir wiere frou, wann Der méi de „rôle pionnier“ géift anhuelen a wa mer méi an déi Richtung géife goen, awer wierklech elo mat grouse, grouse, grouse Siwemeileschrëtt, wéi de „gestiefelte Kater“ mat senge grouse Stiwelen, déi en huet. Dat géif eis wierklech hëllefen, mengen ech. An dofir stëmme mir awer mat.

M. Fernand Etgen, Président | Merci, Madamm Cecchetti. An dann huet den Här Marc Goergen d'Wuert gefrot.

M. Marc Goergen (Piraten) | Merci, Här President. Ech wäert déi léif Motioun och matstëmmen.

M. Fernand Etgen, Président | Hei, wannechgelift, nach e bësse roueg, dann hu mer et gepackt!

M. Marc Goergen (Piraten) | Ech kéint Iech elo 20 Questions parlementaires zitieren, wou Der net Pionéier sidd an der Energie. Mee bon, ech spueren eis dat den Owend.

Déi eenzeg Fro, déi ech mer grad gestallt hunn: – Dir hutt gesot, mat de Klimaanlagen –: Jo, wéi ass et dann elo mat den Elektroautoen iwwert déi nächst Méint? Net, dass ech op eemol un der Pompel stinn an do kënnt dann näischt méi eraus. Well do kënnt jo ganz vill Jus. An elo, wann d'Hollänner, d'Belsch kommen, mat eiser neier SuperChargy, wéi leeft dat dann? Ass dann do nach genuch dran?

Merci.

M. Fernand Etgen, Président | Merci, Här Goergen. Da ginn ech nach d'Wuert un den Auteur vun der Motioun, den Här François Benoy.

M. François Benoy (déi gréng), rapporteur, en remplacement de Mme Jessie Thill (déi gréng) | Jo, merci, Här President. Och villmools merci fir d'Intervention par rapport zur Motioun. An och merci u jiddwereen, dee se matdréit.

Also compte tenu vun enger dach eeschter Situation, déi mer hunn, hu mir et wichteg fonnt, fir eebe grad der Regierung de Réck ze stäerken, fir dass déi Efforte weiderginn, fir dass d'Situatioun wierklech am Grëff gehale gëtt a fir dass se do wierklech all Energie

drastiechen. An dofir hu mir et wichteg fonnt, eng Motioun an deem Sënn ze maachen. Mee wann awer een dat net wichteg fënnt, ben, da soll en d'Motioun eeben net matstëmmen.

Une voix | Très bien!

M. Fernand Etgen, Président | Merci, Här Benoy. Ech mengen, da kéime mer zum Vott vun dëser Motioun.

Vote sur la motion 1

D'Ofstëmme fänkt un. Mir maachen de Vote par procuration. De Vott ass ofgeschloss.

D'Motioun ass mat 56 Jo-Stëmme bei 4 Abstentionen uegoholl.

Ont voté oui : Mmes Diane Adehm, Nancy Arendt épouse Kemp, MM. Emile Eicher, Félix Eischen, Paul Galles, Léon Gloden (par M. Laurent Mosar), Jean-Marie Halsdorf, Mme Martine Hansen, MM. Max Hengel, Aly Kaes, Marc Lies, Georges Mischo (par Mme Nancy Arendt épouse Kemp), Mme Octavie Modert (par M. Jean-Marie Halsdorf), M. Laurent Mosar, Mme Viviane Reding (par Mme Martine Hansen), MM. Gilles Roth, Jean-Paul Schaaf, Marc Spautz, Serge Wilmes, Claude Wiseler et Michel Wolter ;

MM. Guy Arendt, André Bauler, Gilles Baum, Mme Simone Beissel, MM. Frank Colabianchi (par M. André Bauler), Fernand Etgen, Gusty Graas, Max Hahn, Mme Carole Hartmann (par M. Gusty Graas), MM. Pim Knaff (par M. Claude Lamberty), Claude Lamberty et Mme Lydie Polfer (par M. Max Hahn) ;

Mme Simone Asselborn-Bintz, M. Dan Biancalana (par M. Yves Cruchten), Mmes Tess Burton, Francine Closener, MM. Yves Cruchten, Mars Di Bartolomeo, Mme Cécile Hemmen, M. Dan Kersch, Mme Lydia Mutsch et M. Carlo Weber ;

Mme Semiray Ahmedova (par Mme Josée Lorsché), M. François Benoy, Mmes Djuna Bernard, Stéphanie Empain, Chantal Gary (par M. Marc Hansen), M. Marc Hansen, Mme Josée Lorsché, M. Charles Margue et Mme Jessie Thill (par Mme Stéphanie Empain) ;

MM. Sven Clement (par M. Marc Goergen) et Marc Goergen ;

Mmes Myriam Cecchetti et Nathalie Oberweis.

Se sont abstenus : MM. Jeff Engelen, Fernand Kartheiser, Fred Keup et Roy Reding (par M. Fernand Kartheiser).

7. Discours de M. le Président

Domat si mer bal um Enn vun eiser öffentlecher Sitzung ukomm.

D'Sessioun 2021/2022 ass awer nach net eriwwer. Si dauert nach bis den 2. Dönschdeg am Oktober, dat heescht, den 11. Oktober 2022. Bis dohi lafen d'Kommissionssitzungen an international Reunionen weider. An och d'Chamber kéint, wann dat néideg wier, am Plenum zesummekommen.

Ech hoffen awer, datt jiddereen an nächster Zäit och e bësse kann zur Rou kommen. Ech wëll Iech alleguer, déi direkt oder indirekt fir d'Chamber schaffen, e grouse Merci soen, datt Dir zum gudden Fonctionnement vun der éischter Institutioun vum Land bäidrot. Passt op Iech op a bleift virun allem gesond! Ech wënschen Iech all, fir déi, déi se gären hunn, vill Sonn an der Natur nuets Reen, well déi brauch et.

Ech soen Iech villmools Merci.

D'Chamber kënnt viraussichtlech den 11., 12. an 13. Oktober nees zesummen.

D'Sitzung ass opgehewen.

(La séance publique est levée à 18.49 heures.)